

FUNDACJA
BATOREGO

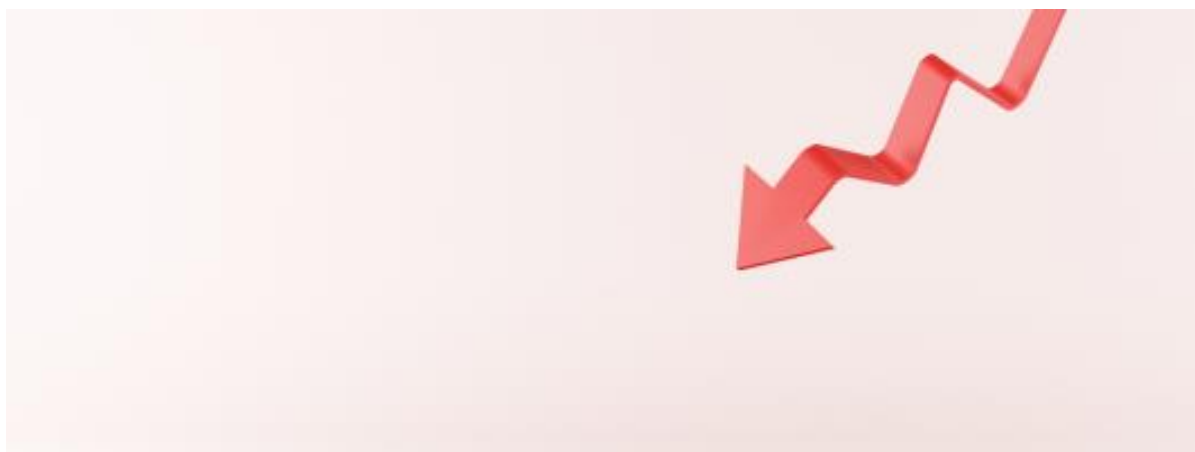
Argumenty

forumIdei

2 lipca 2024

Indeks Samorządności 2024. Bilans dekady 2014–2023

Rządy PiS były bezwzględnie antysamorządowe. Potwierdza to najnowsze wydanie [Indeksu Samorządności](#). O ile wartość Indeksu za rok 2014 wynosiła 73,58 pkt. (na 100 możliwych), obecnie to tylko 47,79 pkt.

Wyraźny spadek wartości Indeksu nie może być przypisany jednej przyczynie lub chwilowemu zawirowaniu. Obrazuje on pogłębiający się niestety proces recentralizacji kraju, czyli skupiania władzy na szczeblu centralnym. Przed rządzącymi stoi poważne wyzwanie konstruktywnej odbudowy prerogatyw samorządu - piszą autorzy raportu.

Indeks Samorządności eksperci Fundacji Batorego stworzyli, by mierzyć stan relacji między centralnymi instytucjami władzy państwowej a jednostkami samorządu terytorialnego. Metodologia pozwoli sprawdzić za rok, czy proces destrukcji samorządów został zatrzymany. Na razie zmian systemowych nie widać. Zmiany (np. w instytucjach kultury czy w edukacji) zachodzą na poziomie personalnym. A to za mało.

Koalicja Demokratyczna wygrała wybory 15 października 2023 r. m.in. dlatego, że obiecała odbudowę samorządności w Polsce – przypomina prezes Fundacji Batorego we wstępie do najnowszego wydania Indeksu. Poza trwającym osiem lat procesem recentralizacji, Indeks pokazuje niekorzystne zmiany w stosunku do ubiegłego roku.

- Rok 2023 rok był kolejnym, w którym nastąpiło pogorszenie warunków finansowania zadań wykonywanych przez samorządy.
- Niski wynik tegorocznego Indeksu wynika jednak przede wszystkim ze spadku politycznej siły samorządu. Władza centralna uchwała nowe prawa, nie pytając się samorządów o zdanie (blisko 2/3 ustaw dotyczących samorządów parlament uchwalił w 2023 roku bez zapytania samorządów o zdanie). Zredukowana została rola Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu. Głos w niej otrzymały organizacje niereprezentatywne dla samorządów, za to popierające poprzedni rząd.
- Deficyt partnerskiego traktowania samorządów przejawiał się także w ekspansji centralnych programów dotacyjnych, które bazowały na arbitralnym wspomaganiu finansowym wybranych samorządów. Klientelizm stał się rozwiązaniem o charakterze systemowym.
- Ogromnym problemem samorządów jest brak niezależnego Trybunału Konstytucyjnego – jest on niezbędny do rozsądzania wielu szczegółowych sporów w relacjach władza centralna – samorządy.

NA RADARZE

Monitor antykorupcyjny Fundacji Batorego

Ze sprawozdania KPRM o stanie służby cywilnej wynika, że na koniec 2023 roku w korpusie służby cywilnej na poziomie rządu pracowało 1,5 tysiąca osób, które zostały zatrudnione przez poprzednią władzę z klucza politycznego. W całym korpusie służby cywilnej na tak zwanych stanowiskach niemożnikowych, czyli obsadzanych przez osoby spoza korpusu służby cywilnej, pracowało blisko 25 tysięcy osób (20% całego korpusu). Jest to jeden z symptomów upartyjnienia służby cywilnej w okresie rządów prawicy. Nie mamy na razie zapowiedzi głębszej reformy służby cywilnej.

To jest jedna z wiadomości z Monitora Antykorupcyjnego, nowego comiesięcznego newslettera Fundacji Batorego. [W pierwszym numerze](#) prof. Grzegorz Makowski ocenia także stan rozliczeń nadużyć poprzedniej władzy.

Monitor legislacyjny Fundacji Batorego

Od 1 maja do 25 czerwca rząd przygotował i opublikował na portalu RCL 34 projekty ustaw, z czego tylko 20 poddano konsultacjom publicznym. Warto odnotować dobrą praktyką jest to, że Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi ogłosił 30-dniowe konsultacje publiczne projekt ustawy o zdrowiu zwierząt (numer projektu UC40), a zaproszenia do zgłaszania uwag wysłał do ponad 150 podmiotów. Odwrotnie zachował się Minister-Koordynator Służb Specjalnych, który przygotowując kluczowy dla polityki antykorupcyjnej państwa projekt ustawy o

wzmocnieniu koordynacji działań antykorupcyjnych i likwidacji Centralnego Biura Antykorupcyjnego (numer projektu UD46), w ogóle pominął konsultacje.

W nowej comiesięcznej publikacji Fundacji Batorego Krzysztof Izdebski analizuje praworządności i przejrzystości procesu legislacyjnego. [W pierwszym numerze](#) analizuje m.in. zmiany w organizacji procesu legislacyjnego na poziomie rządowym i w paramencie.